

DELE AF FORMUERET – SOMMEREKSAMEN 2020

Opgave nr. 1

Lørdag den 2. maj 2020 købte den 77-årige Aksel Andersen en robotplæneklipper for 10.000 kr. Aksel anbragte straks den selvkørende plæneklipper på græsplænen i sin forhave, som vendte ud mod vejen, og indstillede den til at gå i gang mandag den 4. maj kl. 9.

I det øjeblik plæneklipperen som planlagt satte i gang, kom den 14-årige Carl Carlsen gående med sin schæferhvalp Hubert på det modsatte fortov ud for Aksels ejendom. Carl havde et forsvarligt greb i hundens line. Da Hubert fik øje på robotplæneklipperen, begyndte den at gø, hvorefter den rev sig løs og løb ud på vejen i retning mod plæneklipperen. Hubert løb herved ud foran Erik Eriksen, som kom kørende på vejen i sin Toyota med den tilladte hastighed, og som i et forsøg på at undgå at påkøre Hubert foretog en undvigemanøvre. På trods af denne manøvre ramte Erik Hubert og mistede herefter herredømmet over bilen, hvorved han endte i Aksels forhave, hvor han påkørte robotplæneklipperen.

Robotplæneklipperen blev ved påkørslen totalskadet. Skaden var dækket af en tingsforsikring, som Aksel havde tegnet i forsikringsselskabet Helsikring med en selvrisiko på 1.500 kr.

Der skete hverken skade på Erik eller hans bil, som var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Totalsikring.

Ved Eriks påkørsel pådrog Hubert sig nogle skader, som krævede behandling hos en dyrlæge. Dyrlægeregningen kom til at lyde på 4.000 kr., som blev dækket af en hundesygeforsikring, der var tegnet i forsikringsselskabet No Fault, hvor den lovpligtige ansvarsforsikring for Hubert ligeledes var tegnet.

Carl var meget glad for Hubert, som han lige efter sin fars død havde fået i fødselsdagsgave af sin mor Mette, som han boede sammen med, og som alene havde forældremyndigheden over ham. Carl blev stærkt påvirket af at se sin skadede hund.

Under den sindsbevægelse gik han amok og sparkede kraftigt til en postkasse, som tilhørte Aksels nabo Bent Bentsen.

Postkassen, som var helt ny, blev ødelagt. Skaden, som beløb sig til 3.000 kr., var dækket af en tingsforsikring, som Bent havde tegnet i forsikringselskabet Fuldsikring med en selvrisko på 1.000 kr.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Skaden på Aksels robotplæneklipper (10.000 kr.)

1.1. Den forsikringsdækkede del af skaden (8.500 kr.)

Aksels tingsforsikring i forsikringsselskabet Helsikring dækker skaden med 8.500 kr. Spørgsmålet er herefter, om Helsikring har regres til en evt. ansvarlig skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 516).

Erik bærer det objektive ansvar i FL § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1. Det er ikke ansvarsfritagende for Erik, at hans »påkørsel« af plæneklipperen skyldes en undvigemanøvre, jf. U 1998.1727 V (Lærebogen s. 81 og 225). Ansvaret bortfalder ikke, selv om skaden på plæneklipperen er dækket af en tingsforsikring, jf. EAL § 21, nr. 1. Helsikring har derfor et regreskrav mod Eriks ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Totalsikring, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 21, nr. 1, og FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff. og 515 f.).

Carl er objektivt ansvarlig for de skader, som hunden forvolder, jf. HL § 8, stk. 1, 1. pkt., og ansvarsforsikringsselskabet No Fault hæfter umiddelbart over for Aksel, jf. HL § 8, stk. 2, 2. pkt. (Lærebogen s. 260 f.). Da Carl, der har haft »et forsvarligt greb i hundens line«, ikke har handlet uagtsomt, og da skaden på Aksels plæneklipper er dækket af en tingsforsikring, bortfalder Carls ansvar for den forsikringsdækkede del af skaden, jf. EAL § 19, stk. 1 (Lærebogen s. 507).

Mette, som alene har forældremyndigheden over Carl, hæfter ikke for skaden i henhold til § 1, stk. 1, i lov om hæftelse for børns erstatningsansvar, eftersom Carl udelukkende er ansvarlig efter en strengere ansvarsregel end culpa (Lærebogen s. 157 med note 41).

1.2. Den ikke-forsikringsdækkede del af skaden (1.500 kr.)

Erik bærer det objektive ansvar i FL § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1, og Eriks ansvarsforsikringsselskab Totalsikring hæfter umiddelbart over for Aksel, jf. FL § 108, stk. 1, jf. nærmere ovenfor under pkt. 1.1.

Carl er objektivt ansvarlig, jf. HL § 8, stk. 1, 1. pkt., og ansvarsforsikringsselskabet No Fault hæfter umiddelbart over for Aksel, jf. HL § 8, stk. 2, 2. pkt., jf. nærmere ovenfor under pkt. 1.1.

Mette hæfter ikke for skaden, jf. nærmere ovenfor under pkt. 1.1.

Erik/Totalsikring og Carl/No Fault hæfter solidarisk for selvriskoen på 1.500 kr. (Lærebogen s. 490 f.). I det indbyrdes forhold mellem ansvarsforsikringsselskaberne, som begge hæfter på grundlag af lovpligtige ansvarsforsikringer, finder EAL § 25, stk. 1, anvendelse, hvilket formentlig fører til en lighedeling (Lærebogen s. 496). (En besvarelse, hvori det antages, at Carl/No Fault må bære hele tabet, er også acceptabel).

2. Skaden på Hubert (4.000 kr.)

Hundens sygeforsikring i forsikringsselskabet No Fault dækker dyrlægeregningen. Forsikringen har karakter af en tingsforsikring. Spørgsmålet er herefter, om No Fault har regres til en evt. ansvarlig skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 516).

Erik bærer det objektive ansvar i FL § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1. Ansvaret for skaden på hunden bortfalder ikke, selv om skaden/dyrlægeregningen er dækket af en

tingsforsikring, jf. EAL § 21, nr. 1. No Fault har derfor et regreskrav mod Eriks ansvarsforsikring i forsikringsselskabet Totalsikring, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 21, nr. 1, og FL § 101, stk. 1, og § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 223 ff. og 515 f.).

3. Skaden på Bents postkasse (3.000 kr.)

3.1. Den forsikringsdækkede del (2.000 kr.)

Bents tingsforsikring i forsikringsselskabet Fuldsikring dækker skaden med 2.000 kr. Spørgsmålet er herefter, om Fuldsikring har regres til en evt. ansvarlig skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 516).

Carl, som er 14 år, og som har forvoldt skaden med forsæt, er ansvarlig for skaden, jf. EAL § 24 a, 1. pkt. (Lærebogen s. 140 ff.). Fuldsikring kan rette et regreskrav på 2.000 kr. mod Carl, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 19, stk. 2, nr. 1 (Lærebogen s. 507 f. og 516). Selv om der er tale om et regreskrav fra et forsikringsselskab, er der ikke grundlag for at lempe ansvaret efter EAL § 24 a, 2. pkt., da skaden er forvoldt med forsæt (skyldgrad), og da der er tale om en »småskade« (ikke urimeligt tyngende) (Lærebogen s. 148 f.).

Carl er hjemmeboende hos sin mor Mette, der alene har forældremyndigheden over ham. Mette hæfter derfor (som udgangspunkt) over for Fuldsikring for det erstatningsansvar, som Carl har pådraget sig efter culpareglen, jf. lov om hæftelse for børns erstatningsansvar § 1, stk. 1 (Lærebogen s. 157 f.). Da der ikke er noget at bebrejde Mette personligt, bortfalder hendes hæftelsesansvar i medfør af EAL § 19, stk. 1 (Lærebogen s. 512).

3.2. Den ikke-forsikringsdækkede del af skaden (1.000 kr.)

Carl er ansvarlig, jf. EAL § 24 a, og Mette hæfter for skaden, jf. § 1, stk. 1, i lov om hæftelse for børns erstatningsansvar, jf. nærmere ovenfor under pkt. 3.1.

Carl og Mette hæfter solidarisk for selvriskoen på 1.000 kr. (Lærebogen s. 490 f.). I det indbyrdes forhold mellem de solidarisk ansvarlige skadevoldere finder EAL § 25, stk. 1, anvendelse (Lærebogen s. 493 f.), og henset til at Carl har forvoldt skaden forsætligt, og at der intet er at bebrejde Mette, må Carl bære tabet i det indbyrdes forhold.

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager: Lærebog i erstatningsret*, 9. udgave (2019).

Opgave nr. 2

Den 27. januar 2020 indgik Svend Sørensen, der ejede en grossistvirksomhed i Lystrup, aftale med Kaj Karlsen, der ejede en supermarkedskæde i Aarhus C, om Karlsens køb af »500 sorte havekrukker, model ”Pot”, str. medium« til levering mandag den 3. februar. Prisen aftaltes til at være 60 kr. pr. stk., i alt 30.000 kr., og levering skulle ske franco Karlsens forretningsadresse, hvor også hans centrallager lå. Sørensen og Karlsen indgik den 27. januar desuden aftale om Karlsens køb af 300 spader, model »Ace of Spades«, til en pris af 40 kr. pr. stk., i alt 12.000 kr., og 400 løvriver, model »River of Dreams«, til en pris af 25 kr. pr. stk., i alt 10.000 kr. Spaderne og riverne skulle leveres franco Karlsens forretningsadresse direkte fra producenten, Ulrik Ulriksen, tirsdag den 4. februar. Karlsen skulle betale den samlede købesum for de tre køb (52.000 kr.) tirsdag den 3. marts.

Mandag den 3. februar ankom vognmand Verner Vognsen med 500 krukker fra Sørensen til Karlsens lager. Krukkerne var emballeret i 100 papkasser med 5 stk. i hver kasse. Karlsen undrede sig over, at papkasserne var så store og tunge, som tilfældet var, men kørte kasserne med krukkerne ind på sit lager uden at se nærmere på dem. Uden på hver papkasse var der i rubrikken »colour« en hvid »prik«, og i rubrikken »size« var der angivet »XL«. Karlsen ville vente med at åbne kasserne til mandag den 17. februar, da han i sin husstandsomdelte reklameavis med billede havde averteret med »sorte krukker i perfekt størrelse til den lille altan« til salg fra netop mandag den 17. februar. Også spaderne og riverne var annonceret i kataloget til salg fra mandag den 17. februar til en særlig »hurrapris«.

Mandag den 17. februar kl. 7 ankom Ulriksens ansatte chauffør til Karlsen med 300 spader, som Karlsen kørte ind i sin lagerhal. Chaufføren havde ikke riverne med, men medbragte et brev fra Ulriksen, hvoraf det fremgik, at riverne ikke kunne leveres, fordi Ulriksens fabrik som følge af en påsat brand var brændt ned til grunden fredag den 14. februar, inden riverne var blevet produceret.

Mandag den 17. februar kl. 7.30 pakkede Karlsen kasserne med krukkerne op. Det viste sig da, dels at krukkerne var hvide, dels at de var str. X-large.

Da Karlsen kunne se, at han ikke ville være i stand til at sælge de krukker, han havde annonceret med i sin reklameavis, ringede han straks til Sørensen. Karlsen forlangte, at Sørensen tog krukkerne tilbage. Karlsen forbeholdt sig desuden sin retsstilling i anledning af, at spaderne var leveret for sent. I skyndingen glemte Karlsen at nævne noget om riverne. Sørensen afviste »ethvert krav« fra Karlsens side. Med hensyn til krukkerne oplyste Sørensen – i overensstemmelse med sandheden – at leveringen af de hvide krukker i str. X-large skyldtes en simpel forbytning af nogle ordrer, som alle skulle køres ud fra Sørensens lager mandag den 3. februar.

Parterne nåede ikke til enighed under telefonsamtalen den 17. februar, og Karlsen satte hverken krukkerne eller spaderne frem til salg i sine supermarkeder.

Mandag den 2. marts mødtes Karlsen og Sørensen for at afklare deres mellemværende sammen med deres advokater. På mødet gentog Karlsen sit forlangende om, at Sørensen skulle tage krukkerne tilbage. Karlsen hævdede desuden, at Sørensen skulle tage spaderne tilbage med henvisning til, at der først var sket levering den 17. februar. Karlsen nægtede at betale købesummerne for krukkerne, spaderne og riverne og forlangte størst mulig erstatning af Sørensen i anledning af det skete.

Sørensen forlangte, at Karlsen skulle betale købesummerne for krukkerne, spaderne og riverne dagen efter som aftalt, dvs. tirsdag den 3. marts. Sørensen bestred at være erstatningsansvarlig over for Karlsen overhovedet.

Det lægges til grund, (1) at krukker, model »Pot« i str. medium, kunne købes hos andre grossister til 70 kr. pr. stk., og at Karlsen havde sat udsalgsprisen i sit reklamekatalog til 90 kr. pr. stk., (2) at spader, model »Ace of Spades«, kunne købes hos andre grossister til 45 kr. pr. stk., og at Karlsen havde sat udsalgsprisen i sit reklamekatalog til 60 kr. pr. stk., og (3) at river, model »River of Dreams«, var udsolgt alle steder, og at Karlsen havde sat udsalgsprisen for riverne i sit reklamekatalog til 45 kr. pr. stk.

Hvordan er retsstillingen mellem Sørensen og Karlsen?

Løsningseksempel til opgave nr. 2

Der foreligger for alle aftalers vedkommende handelskøb, jf. KBL § 4, da både S og K er »handlende«, jf. § 4, stk. 2, og da de begge handler »i eller for deres bedrift« (Lærebogen s. 36 f.). Det er genuskøb og francokøb, jf. KBL § 65 (Lærebogen s. 31 ff. og 48).

1. Havekrukkerne

S leverer krukkerne den 3. februar som aftalt. Krukkerne er imidlertid behæftet med en mangel, da de skulle være sorte og str. medium, men i stedet er hvide og str. X-large. Der er tale om en væsentlig og dermed hævebegrundende mangel, jf. KBL § 43, stk. 2 (Lærebogen s. 131 f.).

Spørgsmålet er, om K har reklameret rettidigt. Da der er tale om et handelskøb, skal K reklamere »straks«, jf. KBL § 52, stk. 1. K afgiver en specifik reklamation samme dag, som han opdager manglen, nemlig den 17. februar. Reklamationsfristen løber imidlertid allerede fra det tidspunkt, hvor K burde have opdaget manglen. Det følger af KBL § 51, at K i handelskøb har pligt til at »foretage sådan undersøgelse, som ordentlig forretningsbrug kræver«. K får papkasserne med krukkerne i sin besiddelse den 3. februar, men åbner først kasserne to uger senere, den 17. februar. Det fremgår af mærkningen uden på kasserne, at krukkerne er hvide og str. XL. K havde – blot ved at se på kasserne – kunnet konstatere manglen (sml. U 2000.2420 H, hvor indholdet i kasserne (heller) ikke stemte overens med aftalen, men hvor dette ikke kunne ses udenpå). Hertil kommer, at K »undrede sig over, at papkasserne var så store og tunge«. Han har derfor haft anledning til at undersøge indholdet nærmere. Retsvirkningen af, at K ikke har opfyldt sin undersøgelsespligt i henhold til § 51, er, at reklamationsfristen begynder at løbe for så vidt angår mangler, som K kunne have opdaget, hvis han havde undersøgt salgsgenstanden (Lærebogen s. 146 ff.). (Der er ikke grundlag for at anvende § 53, da S hverken har handlet svigagtigt eller groft uagtsomt. Der er tale om en »simpel forbytning« af nogle ordrer, og der er ikke blevet påført K »betydelig skade« (Lærebogen s. 149)).

K's reklamation den 17. februar er herefter for sen, jf. § 52, jf. § 51, og K kan hverken hæve købet eller kræve erstatning af S.

K skal betale købesummen for krukkerne (30.000 kr.) den 3. marts som aftalt.

2. Spaderne

Da spaderne først leveres den 17. februar, dvs. 13 dage senere end aftalt, foreligger der en forsinkelse. Forsinkelsen er væsentlig og dermed hævebegrundende, jf. KBL § 21, stk. 3 (Lærebogen s. 87 f.).

K afgiver en neutral reklamation (K »forbeholdt sig sin retsstilling«) straks, nemlig samme dag, som S har leveret, jf. KBL § 27, 1. og 2. pkt. K skal dog i henhold til § 27, 3. pkt., afgive en specifik reklamation »uden ugrundet ophold«, hvis han vil hæve. K hæver først købet på mødet den 2. marts (14 dage efter den forsinkede levering), hvilket er for sent. K har derfor fortabt sin hæveadgang, men har som følge af sin neutrale reklamation den 17. februar bevaret adgangen til at kræve erstatning af S (Lærebogen s. 112 f.).

S er genussælger, og han er kun ansvarsfri, hvis betingelserne for ansvarsfrihed i KBL § 24 er opfyldt. Da det fremgår af aftalen, at spaderne skal komme fra producenten U, dvs. S's underleverandør, er S dog ansvarsfri, hvis U's leveringssvigt beror på force majeure. Dette er ikke tilfældet. (Der er ikke oplyst noget om, hvorfor leverancen af spaderne er forsinket) (Lærebogen s. 100).

I opgaveteksten oplyses den almindelige markedspris og K's videresalgspris for spaderne. Da K fastholder købet (om end ufrivilligt), kan han hverken kræve prisdifferenceerstatning, jf. KBL § 25, eller avancetabserstatning. Der foreligger ikke oplysninger om, at K har lidt et tab som følge af forsinkelsen (Lærebogen s. 107 f.). Herefter er S ikke erstatningsansvarlig over for K i anledning af den forsinkede levering af spaderne.

K skal betale købesummen for spaderne (12.000 kr.) den 3. marts som aftalt.

3. Løvrivene

Da riverne ikke er leveret, foreligger der forsinkelse, og KBL § 26 regulerer K's reklamationspligt. Bestemmelsen pålægger K at reklamere, hvis han vil fastholde. Modsatningsvis har K ikke mistet adgangen til at hæve eller kræve erstatning, selv om han først reagerer den 2. marts (Lærebogen s. 111 f.).

Forsinkelsen med riverne er væsentlig og hævebegrundende, jf. KBL § 21, stk. 3, hvorefter enhver forsinkelse er væsentlig i handelskøb. Riverne skulle have været leveret den 4. februar, og K er dermed berettiget til at hæve den 2. marts (Lærebogen s. 87 f.).

Det er en forudsætning for S's erstatningsansvar, at der foreligger et ansvarsgrundlag, jf. KBL § 24. Det fremgår af aftalen mellem S og K, at varen skal komme fra producenten U, dvs. S's underleverandør. Da U's leveringssvigt beror på force majeure (en påsat brand på U's fabrik), er S ansvarsfri over for K i anledning af forsinkelsen (Lærebogen s. 100).

K skal ikke betale købesummen for riverne (10.000 kr.).

»Lærebogen« er: *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, 5. udgave (2017).